

อุปกรณ์และวิธีการ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการเลี้ยงกุ้งขาว ภายใต้มาตรฐาน GAP ของเกษตรกรในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี” มีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว ที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP ในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 237 ราย (ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง จันทบุรี. 2563 : 1) ส่วนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 149 ราย โดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973 : 727 - 728)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ N = จำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา

n = จำนวนตัวอย่าง

E = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นในรูปของสัดส่วน (0.05)

$$\text{แทนค่าในสูตร} \quad n = \frac{237}{1 + (237)(0.05)^2}$$

$$n = 148.82$$

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จะได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 148.82 ราย

ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ 149 ราย

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ทำการสุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว ที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP ในอำเภอ แห่มสิงห์ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 149 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น หรือการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นชนิดสัดส่วน คือ กำหนดให้ตัวอย่างที่จะเป็นไปได้ทั้งหมดมีโอกาสที่จะถูกเลือกได้เท่ากัน (สุรินทร์ นิยมางกูร. 2548 : 169) โดยใช้สูตรคำนวณสัดส่วน แยกเป็นรายตำบลดังนี้

$$n_i = \frac{nN_i}{N}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

N_i = จำนวนของประชากรในกลุ่ม

n_i = จำนวนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแยกเป็นรายตำบล จะได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาจำแนกตามตำบล

ตำบล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ปากน้ำแห่มสิงห์	60	38
เกาะเปริด	28	17
หนองขี้ม	33	21
พลี	5	3
คลองน้ำเค็ม	21	13
บางสระเก้า	41	26
บางกะไชย	49	31
รวม	237	149

ที่มา : ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งจันทบุรี. 2563 : 6

จากนั้นทำการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละตำบลอย่างเป็นระบบ จากบัญชีรายชื่อเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งขาวที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP ในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่เป็นตัวแทนจากการคำนวณหาอันตรภาค โดยใช้สูตรดังนี้ (ตำริ่ง จันทรสุวรรณ และสุวรรณ บัวทวน. 2547 : 62) ดังนี้

$$I = \frac{N}{n}$$

เมื่อ I = ระยะห่างของอันตรภาค
 N = จำนวนหน่วยของประชากรเป้าหมายทั้งหมด
 n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสุ่ม

แทนค่าในสูตร

$$I = \frac{237}{149}$$

$$n = 1.59$$

จะได้ค่าความห่างของลำดับเท่ากับ 1.59

ดังนั้น ค่าความห่างของลำดับที่ของเกษตรกรตัวแทนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 2 หมายเลข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Question) และปลายเปิด (Open-ended Question) จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งโครงสร้างคำถามออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ ประสบการณ์ในการเลี้ยงกุ้งขาว การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันการเกษตร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ประมง การติดต่อกับนักวิชาการด้านการประมง การติดต่อกับเพื่อนเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว ประสบการณ์ในการฝึกอบรมการเลี้ยงกุ้งขาว ประสบการณ์ในการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งขาว และการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งขาว

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดพื้นที่ถือครองสำหรับทำการเลี้ยงกุ้งขาว ขนาดพื้นที่ใช้เลี้ยงกุ้งขาว จำนวนแรงงานรับจ้าง จำนวนแรงงานในครัวเรือน ลักษณะบ่อเลี้ยงกุ้งขาว อัตราความหนาแน่นในการปล่อยกุ้งขาว จำนวนบ่อเลี้ยงกุ้งขาว จำนวนผลผลิตกุ้งขาว ความถี่ในการเลี้ยงกุ้งขาว การขายกุ้งขาว รายได้จากการเลี้ยงกุ้งขาว ต้นทุนการเลี้ยงกุ้งขาว วิธีการขายกุ้งขาว แหล่งเงินทุนสำหรับการเลี้ยงกุ้งขาว และแนวโน้มการเลี้ยงกุ้งขาวของเกษตรกรในอนาคต

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลการปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP โดยมีเงื่อนไขทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ การเลือกสถานที่ การจัดการเลี้ยงทั่วไป อาหาร การให้อาหาร และปัจจัยการผลิตกุ้งขาว การจัดการสุขภาพ และการแก้ไขปัญหาโรคกุ้ง สุขอนามัยฟาร์ม การเก็บเกี่ยวผลผลิตและการขนส่ง และการจัดบันทึก มีจำนวน 21 ข้อ แบบสอบถามส่วนนี้เป็นการวัดข้อมูล ประเภทอันตรภาค (Interval Scale) โดยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นวิธีการให้คะแนนรวม (Rating Scale Method : Likert Scale Question) ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ปฏิบัติมากที่สุด	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 5 คะแนน
ปฏิบัติมาก	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
ปฏิบัติน้อย	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
ปฏิบัติน้อยที่สุด	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาของการปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ การเลือกสถานที่ การจัดการเลี้ยงทั่วไป อาหาร การให้อาหาร และการจัดการในระหว่างเลี้ยง การจัดการสุขภาพและการแก้ไขปัญหาโรคกุ้ง สุขอนามัยฟาร์ม การเก็บเกี่ยวผลผลิตและการขนส่ง การจัดบันทึกข้อมูล จำนวน 21 ข้อ แบบสอบถามส่วนนี้เป็นการวัดข้อมูล ประเภทอันตรภาค (Interval Scale) โดยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นวิธีการให้คะแนนรวม (Rating Scale Method : Likert Scale Question) ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มีปัญหามากที่สุด	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 5 คะแนน
มีปัญหามาก	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
มีปัญหปานกลาง	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
มีปัญหาน้อย	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
มีปัญหาน้อยที่สุด	เกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งขาว ภายใต้มาตรฐาน GAP ของเกษตรกร ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนโดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการ
2. สร้างแบบสอบถามตามที่ได้ศึกษา แล้วนำเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจากสาขาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และสถิติเพื่อการวิจัย จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence : IOC) โดยใช้เกณฑ์วัดความสอดคล้อง ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง

-1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

เกณฑ์การพิจารณาดัชนีความสอดคล้องจะต้องสูงกว่า 0.05 จึงจะยอมรับได้ว่ามีความสอดคล้องจริง ซึ่งจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า มีค่าระหว่าง 0.80 - 1.00

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ และนำเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มทดลองที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ของครอนบัก (Cronbach) (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2544 : 75)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right)$$

เมื่อ α = สัมประสิทธิ์แอลฟา

K = จำนวนข้อคำถาม

$\sum S_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

เกณฑ์การประเมินความเที่ยงตรงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ดังนี้
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) การแปลความหมายระดับความเที่ยงตรง

มากกว่า 0.90	ดีมาก
มากกว่า 0.80	ดี
มากกว่า 0.70	พอใช้
มากกว่า 0.60	ค่อนข้างพอใช้
มากกว่า 0.50	ต่ำ
น้อยกว่า หรือ เท่ากับ 0.50	ไม่สามารถรับได้

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) มากกว่า 0.70 ถือได้ว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อถือได้ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าอยู่ระหว่าง 0.75 - 0.97 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้หมายถึงแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากลุ่มตัวอย่างจริงได้

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการทำแบบสอบถามกับเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาว ที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP ในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 149 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ในระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำข้อมูลไปวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป จากนั้นนำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยาย โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดของมาตรฐาน GAP โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard Deviation) ซึ่งใช้เกณฑ์เฉลี่ยของการปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรฐาน GAP ในการอภิปรายผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 คือ ระดับการปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรฐานมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 คือ ระดับการปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรฐานมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 คือ ระดับการปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรฐานปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 คือ ระดับการปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรฐานน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 คือ ระดับการปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรฐานน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัญหาของการปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งใช้เกณฑ์เฉลี่ยของปัญหาการปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรฐาน GAP ในการอภิปรายผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 คือ ระดับการปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรฐานมีปัญหามากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 คือ ระดับการปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรฐานมีปัญหามาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 คือ ระดับการปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรฐานมีปัญหปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 คือ ระดับการปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรฐานมีปัญหาน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 คือ ระดับการปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรฐานมีปัญหาน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิเคราะห์แบบขั้นตอน (Stepwise Method) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งมีสมการดังนี้

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_5x_5 + b_6x_6 + b_7x_7 + b_8x_8 + b_9x_9 + b_{10}x_{10} + b_{11}x_{11} + b_{12}x_{12} + b_{13}x_{13} + b_{14}x_{14} + b_{15}x_{15} + b_{16}x_{16} + b_{17}x_{17} + b_{18}x_{18} + b_{19}x_{19}$$

เมื่อ Y = ความสำเร็จในการเลี้ยงกุ้งขาว ภายใต้มาตรฐาน GAP (วัดจากรายได้สุทธิจากการจำหน่ายกุ้ง/ไร่/รอบการผลิต)

a = ค่าคงที่

- $b_1, \dots, b_{19}$ = ค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่นที่มีอยู่ในสมการที่คงที่แล้ว
- X_1 = เพศ
- X_2 = อายุ
- X_3 = สถานภาพ
- X_4 = ระดับการศึกษา
- X_5 = ขนาดพื้นที่เลี้ยงกุ้ง
- X_6 = ประสบการณ์ในการเลี้ยงกุ้ง
- X_7 = การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันการเกษตร
- X_8 = การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ประมง หรือนักวิชาการประมง
- X_9 = การติดต่อกับเพื่อนเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง
- X_{10} = ประสบการณ์ในการฝึกอบรมการเลี้ยงกุ้งภายใต้มาตรฐาน GAP
- X_{11} = การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งภายใต้มาตรฐาน GAP
- X_{12} = การสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งภายใต้มาตรฐาน GAP
- X_{13} = จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
- X_{14} = จำนวนบ่อเลี้ยงกุ้ง
- X_{15} = จำนวนแรงงานรับจ้าง
- X_{16} = จำนวนแรงงานในครัวเรือน
- X_{17} = อัตราความหนาแน่นในการปล่อยลูกกุ้ง
- X_{18} = ต้นทุนจากการเลี้ยงกุ้งต่อไร่ต่อรอบการผลิต
- X_{19} = การปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP ของเกษตรกร